

Projektnamn: Regionala noder för energikartläggningsstöd

Programområde: Nationellt regionalfondsprogram

Ärende ID: 20200487

Sammanfattande beskrivning

Projektet kommer att erbjuda ett basstöd över hela landet med lika möjligheter för små och medelstora företag att få vägledning i sitt energiarbete. Behovet av regionala anpassningar, för att säkerställa att projektet bidrar till samtliga horisontella kriterier, kommer att ske inledningsvis.

Projektet regionala noder som kommer drivas av de regionala energikontoren komplettera energikartläggningsstödet och är ett utökat och utvecklat arbetsätt för att växla upp effekterna av energikartläggningsstödet. Samtliga myndighetens insatser inom Nationella regionalfonden utgår från verksamhetslogik och effektkedjor, med helhetstänkande stöttas målgruppen i att ta nästa steg i sitt energiarbete. Energieffektivisering ska inte vara en isolerad engångsinsats utan del av ett system av fortlöpande insatser för att arbeta strategiskt, systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen. Stödet kan marknadsföras på ett regionalt plan i de sammanhang företagen verkar. Med närhet till företagen har noderna möjlighet att erbjuda stöd och vägledning vid ansökan, rapportering samt beställning av energikartläggning. Genom att erbjuda företagen att delta på seminarierträffar, eller på annat sätt tillgodogöra sig information, kan de ges stöd att genomföra åtgärder och införa ett systematiskt och strukturerat energiarbete

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Effektiv energianvändning är en av de viktigaste frågorna i dagens samhälle. För att effektivisera energianvändningen behövs information, kunskap och utveckling av nya tekniska lösningar och produkter. Potential för energieffektivisering finns inom alla branscher, men trots god ekonomisk lönsamhet genomförs inte en del av möjliga energibesparande åtgärder. Det kallas för energieffektiviseringsgapet. En energikartläggning ger svar på hur mycket energi som årligen tillförs och används i ett företag, hur energin fördelas i verksamheten, kostnaderna för denna samt förslag på energieffektiviseringsåtgärder. Små och medelstora företag kommer, via det så kallade energikartläggningsstödet, erbjudas stöd för att genomföra en energikartläggning. Syftet med projektet Regionala noder är att växla upp effekterna av detta stöd med målsättningen att ytterligare bidra till en effektiv energianvändning och ökad konkurrenskraft hos små och medelstora företag.

Ett energikartläggningsstöd fanns även under perioden 2010-2014. Ca 1000 företag sökte stödet, varav ca 780 genomförde en godkänd energikartläggning. Den nya stödperioden, 2015-2020, kommer att erbjudas inom den nationella regionalfonden och inryms

i ett eget ramprojekt. Stödperioden kommer att riktas till små och medelstora företag med en årlig energianvändning om minst 300 MWh eller 100 djurenheter.

Vid utvärdering av stödperiod 2010-2014 identifierades ett antal förbättringsområden. Dessa har, tillsammans med inhämtade synpunkter från branschorganisationer och regionala aktörer, utgjort underlag till arbetet med den nya perioden. Insatser behöver sättas in för att ansökan och rapportering ska upplevas som enkel för företagen och för att höja kvalitén på genomförda energikartläggningar. Det finns även en tydlig intention att företagen på sikt ska börja arbeta systematiskt och strukturerat med att minska sin energianvändning. Utöver det finns behov av tydlig marknadsföring av stödet. Den första perioden har fångat upp de företag som varit lätta att intressera och för att nå resterande företag krävs en uppväxling av insatserna, för att på årsbasis kunna bibehålla nivån av antalet inkomna och beviljade ansökningar.

För att hantera ovan nämnda förbättringsområden kompletterar detta projekt energikartlägningsstödet med en struktur av regionala noder som kommer drivas av de regionala energikontoren. Stödet kan marknadsföras på ett regionalt plan i de sammanhang företagen verkar. Med närhet till företagen har noderna möjlighet att erbjuda stöd och vägledning vid ansökan, rapportering samt beställning av energikartläggning. Genom att erbjuda företagen att delta på seminarieträffar, eller på annat sätt tillgodogöra sig information, kan de ges stöd att genomföra åtgärder och införa ett systematiskt och strukturerat energiarbete.

Projektet kommer att erbjuda ett basstöd över hela landet med lika möjligheter för små och medelstora företag att få vägledning i sitt energiarbete. Behovet av regionala anpassningar, för att säkerställa att projektet bidrar till samtliga horisontella kriterier, kommer att ske inledningsvis.

Projektet är ett utökat och utvecklat arbetssätt för att växla upp effekterna av energikartlägningsstödet. Projektets arbetssätt, kombinerat med målgruppens storlek, gör att det blir tydligt skilt från ordinarie verksamhet vid såväl Energimyndigheten som energikontoren. Sedan energikartlägningsstödet avslutades år 2014 arbetar inte Energimyndigheten med insatser riktade mot små och medelstora företag i den ordinarie verksamheten. Samtliga myndighetens insatser inom Nationella regionalfonden utgår från verksamhetslogik och effektkedjor. Med helhetstänkande stöttas målgruppen i att ta nästa steg i sitt energiarbete. Energieffektivisering ska inte vara en isolerad engångsinsats utan del av ett system av fortlöpande insatser för att arbeta strategiskt, systematiskt och strukturerat med den egna energianvändningen.

Omvärd och samverkan

I planeringen av insatserna har hänsyn tagits till erfarenheter och resultat från tidigare genomförda aktiviteter och insatser kopplat till Energimyndighetens verksamhet. Detta projekt avser en av flera insatser som Energimyndigheten planerar. Projektet sträcker sig över perioden 2015-2020, men har delats upp i två faser. Detta projekt avser första fasen och pågår 2015-2017.

De övriga insatserna som är planerade anges nedan. Alla insatser samverkar och är beroende av varandra för att maximala effekter ska kunna uppnås.

1. Stöd till energikartläggning i företag
2. Regionala noder för energikartlägningsstöd
3. Nätverk
4. Miljöstudier
5. Incitament för energieffektivisering
6. Metodikutveckling och insamling av data och statistik
7. Andra projekt med samverkan och synergier

Nodernas aktiviteter bidrar till att uppnå vissa andra insatsers mål (t.ex. energikartlägningsstöd och miljöstudier) samtidigt som noderna använder sig av aktiviteter i ovan nämnda insatser för att uppnå sina egna mål (t.ex. incitament för energieffektivisering). De regionala noderna har även en viktig roll att samverka med regionala initiativ så att insatserna mot företagen blir så effektivt som möjligt. Noderna deltar i den regionala energisamordningen där detta finns etablerat. Baserat på andra pågående och kommande energirelaterade insatser mot små och medelstora företag i regionen, behöver nodernas arbetsätt vara flexibelt och kunna anpassas för att uppnå bästa effekt hos företagen.

De regionala energikontoren har tidigare drivit ett projekt som syftade till att marknadsföra och kommunicera energikartlägningsstödet, främst via telefonsamtal. Målet var att direktkontakta företag och att minst 600 företag, som ett resultat av dessa kontakter, skulle ansöka om stöd. Syfte och mål uppnåddes till största del men resultatet i form av långsiktig energieffektivisering hade kunnat vara större. Erfarenheter från detta projekt har bidragit i arbetet med att utforma de regionala noderna.

Kommunikationen inom projektet ska leda till att tematiska mål och effektmål för programmet uppfylls. Alla i målgruppen oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning ska ha samma förutsättningar för att få tillgång till stöd. Det kan ge upphov till olika kommunikationsbehov som kommer adresseras inom projektet. Statistik visar t.ex. att utrikes födda i högre grad startar och driver företag, har högre omsättning i företagen och anställer fler än inrikes födda företagare gör. Det finns inom projektet därför anledning att utifrån tillväxtperspektiv särskilt beakta behov av information på andra språk än svenska.

I all kommunikation ska Energimyndigheten och samverkanspartner framhäva att verksamhet finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, där Tillväxtverket är förvaltande myndighet. Kommunikationen kommer att följa Energimyndighetens kommunikationspolicy och- strategi liksom gå i linje med Tillväxtverkets kommunikationsstrategi samt uppfylla EU:s krav på kommunikation.

Koppling till det lokala näringslivet

Under föregående stödperiod ansökte fler än 1000 företag om energikartlägningsstödet vilket visar att det finns ett intresse för denna typ av stöd. Energikartlägningsstödet kommer nu att omfatta företag som inte tidigare haft möjlighet att söka och intresset för stödet bedöms bli likvärdigt inför den kommande perioden. I slutredovisningarna från föregående stödperiod har många företag angivit att de har en vilja att arbeta vidare med sitt interna energiarbete. Dessa företag kommer nu erbjudas möjlighet till stöd och erfa-

renhetsutbyte för att komma vidare i detta arbete. Vidare har utvärdering och erfarenheter från företagskontakter visat ett behov av stöd vid ansökan, rapportering, beställning av energikartläggning samt i arbetet efter genomförd kartläggning.

Energimyndigheten har bemyndigande att föreskriva om vissa detaljer kring energikartlägningsstödet utformning. I föreskriftsarbetet inför den nya stödperioden har synpunkter tagits in bl.a. från branschorganisationer. Dessa har, tillsammans med Energimyndighetens och energikontorens erfarenheter samt genomförda utvärderingar och analyser av tidigare stödperiod, legat till grund vid utformning av detta projekt.

Målgruppen för de regionala nodernas insatser kommer vara små och medelstora företag, vilket gör att det regionala näringslivet är en direkt del i projektgenomförandet. Genom att noderna samlar de företag som genomfört energikartläggning på ett regionalt plan kommer de ha möjlighet till erfarenhetsutbyte företagen emellan. Det finns inget krav på medfinansiering från företagen för att ta del av det stöd som noderna ger.

Inom ramen för insatsen ska samarbete ske med energi- och klimatrådgivarna och andra lokala och regionala aktörer som arbetar med målgruppen små och medelstora företag. Samordning ska även ske med andra insatser och projekt där små och medelstora företag är delaktiga.

Mål och resultat

Mål

Övergripande mål

Små och medelstora företag har en effektiv användning av energi och arbetar systematiskt och strukturerat med att minska sin energianvändning.

Projekt mål

- Bidra till att nedanstående mål och resultat i "ramprojekt energikartlägningsstöd" uppfylls:
 - Minst 1190 små och medelstora företag ska ansöka om energikartlägningsstöd och genomföra en energikartläggning under perioden 2015-2020.
 - År 2016 ska minst 250 små och medelstora företag ha ansökt om energikartlägningsstöd och genomfört en energikartläggning.
 - Minst 60 % av den totala besparingspotentialen i energikartläggningen realiserar genom att åtgärder genomförs.
 - Energikartläggningarna leder till en genomsnittlig energieffektivisering hos deltagande företag på 12 % av total energianvändning för hela programperioden.
- Bidra till att nedanstående mål i "ramprojekt miljöstudier" uppfylls:
 - Minst 70 företag ska under perioden 2015-juni 2018 genomföra miljöstudier.

- Små och medelstora företag har fått ökad kunskap om hur ett systematiskt och strukturerat energiarbete bedrivs framgångsrikt.
 - Minst 95 % av de företag som ansöker om energikartläggningsstöd hos Energimyndigheten ska genomföra en godkänd energikartläggning och få stödet utbetalat.

Delmål

Delmål för projektet som helhet är att:

- Identifiera och kontakta minst 4000 företag i syfte att marknadsföra och kommunicera energikartläggningsstödet.
- Under 2015 identifiera behov av särskilda insatser per nod för att säkerställa att alla i målgruppen - oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning - har samma förutsättningar att få tillgång till energikartläggningsstödet och det stöd regionala noderna erhåller.
- Kommunicera nodens roll på ett sådant sätt att målgruppen känner till att den regionala noden kan stödja vid ansökan, beställning av energikartläggning samt rapportering.
- Minst tre seminarierträffar med olika inriktning ska per helår och nod erbjudas de företag som söker, eller tidigare har sökt, energikartläggningsstöd.

Målgrupper

Projektets målgrupp är:

- Små och medelstora företag med en energianvändning över 300 MWh eller mer än 100 djurenheter.
- Små och medelstora företag som fått energikartläggningsstöd utbetalat i perioden 2010-2014 (ca 780 stycken)

Energikartläggningsstödet riktas till samtliga branscher och målgruppen för stödet är densamma målgrupp för detta projekt. Det finns ca 5 200 tillverkande företag (SNI 05-33) som har en energianvändning över 300 MWh och färre än 250 anställda. Ca 500 tillverkande företag har redan fått energikartläggningsstöd beviljat och utbetalt.

Enligt uppskattning från LRF har 3 200 lantbruk fler än 100 djurenheter. Ett antal företag har redan fått stöd för att genomföra en energikartläggning vilket ger ca 3 000 lantbruk som kan söka stödet.

För övriga branscher finns ingen tillförlitlig nationell statistik kopplat till företagens energianvändning. Fastighet- och byggsektorn och servicesektorn är dock branscher med stor andel små och medelstora företag.

Ansökningarna under stödperioden 2010-2014 fördelade sig i huvudsak på följande fyra branscher: industri (50 %), fastighetsverksamhet (17 %), lantbruk (11 %) samt handel (10 %).

%) . Ett rimligt antagande är att fördelningen kommer vara likvärdig under kommande stödperiod.

Stödet kommer erbjudas över hela landet, företagen är dock inte jämnt geografiskt fördelade. För tillverkande företag återfinns 46 % av stödberättigade företag i de fyra länen Västra Götaland (16 %), Skåne (12 %), Jönköping (11 %) och Stockholm (7 %). Totalt antal ansökningar per län från föregående stödperiod har en liknande fördelning över landet. Via projektet regionala noder kommer energikartläggningsstödet kunna marknadsföras på ett regionalt plan och anpassning kan därmed göras till geografiska förutsättningar. Nodernas regionala förankring syftar till att täcka upp hela Sverige och säkra att alla företag får information om stödet, oavsett geografisk placering. Hur antal sökande är fördelat nationellt kommer att följas upp kontinuerligt och om det i en region är ett lågt söktryck i förhållande till antal företag, finns det möjlighet att via nodernas arbete sätta in extra insatser.

Den sekundära målgruppen för projektet är i huvudsak energikartläggare och regionala aktörer inklusive energi- och klimatrådgivare och tillsynsmyndigheter. I rollen att marknadsföra övriga insatser inom den nationella regionalfonden blir sekundära målgrupper även kommun, länsstyrelse och andra lokala och regionala aktörer.

Förväntat resultat vid projektavslut

Projektet kommer bidra till nedan resultat som förväntas vid avslut av projektets fas 2.

- 30 % av de företag som söker energikartläggningsstöd, och som inte deltar i ett energieffektiviseringsnätverk, har infört ett systematiskt och strukturerat energiarbete där energieffektiviseringsåtgärder löpande identifieras och genomförs.
- Energi har blivit en strategisk fråga för deltagande företag.
- Effektivare energianvändning har medfört minskade energikostnader för deltagande företag vilket i sin tur stärkt deras konkurrenskraft.
- Effektivare energianvändning bidrar till hushållning med naturresurserna och minskade utsläpp, det bidrar till målen i investeringsprioriteringen.
- Information om övriga insatser inom den nationella regionalfonden har spridits och marknadsförts på ett tydligt och riktat sätt, vilket lett till ökat intresse för andra stödmöjligheter som kompletterar energikartläggningsstödet och noder.

Projektet är nationellt heltäckande och alla företag har erbjudits samma möjlighet och med lika villkor tillgodogöra sig det stöd projektet tillhandhållit. Åtgärder för att nå alla intresserade, oavsett kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder eller ålder, har ingått i projektet. Ett resultat av detta kan vara en ökad grad av energieffektivisering då intresset för energifrågan har spridits sig till nya typer av företag som inte tidigare arbetat med att energieffektivisera.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får bidrag: 0 företag

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd: 1000 företag

Antal företag som får stöd: 0 företag

Privat investering som matchar offentligt stöd till företag (bidrag): 0 SEK

Organisation och genomförande

Projektorganisation Roll och ansvar inom samverkansprojektet framgår av samverkansavtalen.

Projektägaren

Energimyndigheten är projektägare. Projektägaren har det övergripande ansvaret för projektet gentemot Tillväxtverket och ansvarar för att styra projektet. Energimyndigheten ska också bevaka projektets genomförande och agera för att samverkansparter levererar projektresultat i enlighet med avtalet och Tillväxtverkets beslut om stöd. Roller och dess ansvar hos projektägaren beskrivs nedan.

Projektledarens roll och ansvar är att:

- följa upp arbetet utifrån beslutat projektdirektiv
- granska och godkänna samverkansparters rapportering, både avseende planerade/genomförda aktiviteter och ekonomiska redovisningar
- samordna och samla in resultat från insatserna samt följa projektets progress via uppsatta milstolpar och mål
- ta fram underlag och genomföra eventuella upphandlingar och samordna övrigt internt arbete som behövs för projektet

Ekonomens roll och ansvar är att:

- följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till ansökan om utbetalning

Administratörens roll och ansvar är att:

- alla administrativa rutiner avseende diarieföring med mera i samband med bidragssökandes ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar

Samordnaren för uppföljning/utvärdering roll är att:

- tillse att projektmål och effektmål följs upp och utvärderas
- utvärdering/uppföljning görs av en upphandlad konsult

Energimyndigheten har upprättat en kansli- och samordningsfunktion på myndigheten för de projekt som genomförs inom Europeiska regionala utvecklingsfonden. Denna funktion ingår inte som kostnader i aktuellt projekt.

Kansliets roll är att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och

kommande ramprojekt som söks från Tillväxtverket

- samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi

Upphandlingens roll är att:

- stödja projektägaren och samverkanspart vid upphandlings- och avropstillfällen

Samverkanspart

Energikontoren är samverkansparter och driver de regionala noderna. Bemanningen hos de olika samverkansparterna regleras efter uppskattat antal företag i berörd region som är berättigade att söka energikartlägningsstöd.

Projektledaren hos samverkansparten har följande roll och ansvar:

- initiera insatser och aktiviteter som krävs på regional nivå för att uppnå målet på nationell nivå
- säkerställa att aktiviteterna bedrivs i enlighet med projektets omfattning och beskrivning, både gällande aktiviteter och budget
- kvartalsvis rapportera till projektägaren hur projektets aktiviteter fortskrider enligt bestämda mallar
- kvartalsvis rekvirera medel, enligt de poster som finns i budgeten, och lämna in en ekonomisk redovisning till projektägaren enligt bestämda mallar
- initiera, samordna och samla in resultat från insatserna inom sitt ansvarsområde

Upphandling

Energimyndigheten är upphandlande part i projektet och ska genomföra alla upphandlingar som krävs för projektets genomförande. Kostnader för externa tjänster kan uppkomma hos samtliga parter, dessa ska då avropas under de avtal som Energimyndigheten tecknat med upphandlade leverantörer. På Energimyndigheten finns en Upphandlingsenhet som ansvarar för att LOUs regelverk följs. Vid upphandling tas deras kompetens tillvara samt att anskaffning sker enligt gällande rutiner.

All anskaffning av tjänst ska vara samverkad innan beställning påbörjas, rutin för samverkan finns i personalhandboken på Energimyndighetens intranät. Energimyndigheten har en övergripande anskaffningspolicy. Dessutom finns ett antal interna rutiner, som beskrivs i myndighetens kvalitetshandbok, som ska följas vid anskaffning. Energimyndighetens har interna regler vid upphandling.

Arbetsätt

Var och ett av de regionala energikontoren kommer att ansvara för att driva en nod. Det övergripande arbetsättet och beskrivna aktiviteter kommer att vara lika mellan noderna. Anpassningar av tillvägagångssätt utifrån de regionala förutsättningarna, t.ex. att nå företagen, kan krävas och kommer att ske löpande per nod under projektperioden för att säkerställa uppfyllelse av projektets mål och de horisontella kriterierna.

Noderna har följande tre huvudsakliga roller som alla syftar till att växla upp effekterna av energikartläggningsstödet och nå angivna mål:

1. Marknadsföring och kommunikation
2. Generellt stöd och vägledning till företag före, under och efter energikartläggningens genomförande
3. Arrangera informations/ seminarierträffar för företag som genomfört energikartläggning

Utöver det kommer noderna bidra till utvärdering och uppföljning av energikartläggningsstödet och marknadsföring av övriga insatser inom den nationella regionalfonden.

Energimyndigheten kommer löpande att följa progressen och resultatet av nodernas arbete med utgångspunkt från definierade milstolpar och delmål. Information om uppnådda resultat kommer ligga till grund för resultatspridning och framtagande av goda exempel som både Energimyndigheten och de regionala noderna kan använda i sitt arbete. Denna information kommer att kunna användas även på längre sikt efter projektet avslutats. Vid behov genomförs erforderliga anpassningar för bl.a. information, så att alla företag inom målgruppen ges lika förutsättningar att få stöd. Det bör leda till att antalet intresserade företag blir fler, vilket i sin tur ger ökad möjlighet att nå uppsatta mål för projektet. Nodens roller, och arbetssätt kopplat till dessa för att nå angivna mål.

Det beskrivna arbetssättet för noderna åstadkommer resultat som lever vidare efter projekttiden, till exempel genom att deltagande företag infört ett systematiskt och strukturerat energiarbete där energieffektiviseringsåtgärder löpande fångas upp och genomförs. Vidare kommer de konkreta energieffektiviseringsåtgärder som löpande under projekttiden genomförs hos företagen att vara bestående effekter. För att ytterligare stärka möjligheterna till effekter som blir bestående kommer noderna marknadsföra det parallella projektet Miljöstudier.

Energimyndigheten kommer ansvara för projektledning av projektet med hjälp av myndighetens ordinarie projektmodell ELLEN. Samverkansparterna kommer utföra det praktiska arbetet ute i regionerna, enligt beskrivet arbetssätt, och upprätta och driva de regionala noderna. Energimyndigheten kommer att ge information om projektet Energikartläggningsstöd som underlag till nodernas arbete. Energimyndigheten kommer att kalla till regelbundna avstämningar där samtliga samverkanspartner träffas.

Energimyndigheten kommer för alla planerade insatser att arbeta med kontinuerlig uppföljning och avstämning av resurser, aktiviteter, prestationer, utfall och effekter. För detta specifika projekt kommer Energimyndigheten på en övergripande nivå även följa upp minst punkterna nedan för att säkerställa att projektet går i linje med uppsatta mål. Uppföljning kommer ske per nod. Samordning kommer att ske med uppföljningen i Ramprojekt Energikartläggningsstöd.

- antal företag noderna identifierat (st)
- antal inkomna ansökningar (energieffektiviseringsstöd) och antal godkända lägesrapporter (st)
- antal deltagare vid seminarierträffar (st)
- total besparingspotential i genomförda energikartläggningar (MWh)

- planerad och slutlig besparing vid lägesrapportering respektive slutrapportering (MWh)
- andel företag som sökt energikartläggningsstöd och som infört ett systematiskt och strukturerat energiarbete (%)

Resultatet kommer att sammanställas och kommuniceras för att säkerställa lärande inom projektet och bland övriga intressenter.

Horisontella kriterier som verktyg i projektet se originalbeslut och inkommen komplettering.